

52

DISSERTATIO HENRICA BRUNNERII
DE
ACQVAESTV Vxorvm

QVAE
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
CONSENSV

PRO LICENTIA
SVMMO IN VTROVE IURE HONORE
RITE CONSECVBNDE
FABRICAE PVDICIVM DISCIPLINAE

AVTHORIS
M. CHRISTIANVS GOTTFREDVS
WEIDICHIVS

AD INVIKATE KAYON ET CERAV
PVDICIVM

MDCCCLXXII

VIRO
MAGNIFICO ATQVE EXCELLEN-
TISSIMO DOMINO

DOMINO
IOANNI GEORGIO
DOEHLERO

I.V.D. IN REGIMINE CELSISSIMORVM
COMITVM RVTHENORVM EX LINEA
IVNIORE, COMITVM AC DOMINORVM
DE PLAVERN, GRAITZ, CRANICHPELD, GERA,
SCHLAITZ ET LORENSTEIN ETC. CANCEL-
LARIO VT ET CONSISTORII PRAESIDI
GRAVISSIMO, GYMNAS. RVTHEN.
INSPECTORI

PATRONO SVO PIA MENTE
COLENDO

VITAM LONGAEVAM
CORPORIS ANIMIQUE VIRES INCOLVMES
ARDENTISSIMO MENTIS AFFECTV
ADPRECATVS
COMMENTATIONEM HANC ACADEMICAM
SACRAM CVPIT
INSIMVLQVE
PIETATIS SVAE ATQVE REVERENTIAE
TESTE M
PONIT
PATROCINIO EIVS AC FAVORI
SE COMMENDANS
AVCTOR.

§. I.

Quod si Iure Ciuili bonorum inter coniuges introducta esset communio; minus necesse haberemus sollicite disquirere, quidnam circa aquaestus dominium sit asserendum: satis clara enim atque perspicua casuum hic obuientium a legislatore facta fuisset decisio: hac autem deficiente 1) aliud fundamentum adhibendum esse iure meritoque existimaui, quo principii loco vti possimus in diiudicatione quaestionis, cuius cedat vxorum aquaestus in terris, vbi Iure Speciali bonorum communio inter coniuges haut est introducta, atque adeo Ius obtinet Ciuile. Doctoribus iuris euolutis magnum dissentientium numerum inueni 2); quorum quidam omnem vxoris aquaestum marito adscribunt, quidam vero minus. Priorum opinio mihi dura nimis videbatur, atque magis conueniens antiquis iuris principiis, vbi vxoris dependentia (quam dicunt) a marito illimitata per dominium Quiritarium 3); quam modernis, quae societatem conjugalem Iuri naturali equiparauerunt 4), id quod vxoris obligationem minime extendit vltra coniugii finem, qui simul imperium mariti in vxorem certis cir-

A 3 cum-

cum scribit limitibus; hinc actiones, quibus nulla cum mediis ad isthunc finem tendentibus intercedit relatio, liberae manent ab imperio mariti, et ab arbitrio potius dependent vxoris; minime autem mariti. Hac ratione commotus distinctionem quorundam inter operas obsequiales et minus obsequiales iuri conuenientem esse iudicauit, ita vt pleraeque circa acquaesum vxoris oboriendae quaestiones iuxta hanc normam forent diiudicandae. Huius distinctionis vberiore explicationem in seqq. suppeditauit, explicato prius vocis significato.

1) L. I §. 15 ff. de SConf. Silan.

2) Vid. BARTH. Diff. 393.

3) HEIN. Antiqu. L. I. T. X.

4) L. 14 §. 2 ff. de Rit. Nupt. l. i §. 3 ff. de Just. et Jur.

§. II.

Quaestus nomine omne venit lucrum ex titulo quodam oneroso descendens 1).

1) l. 7, 8 ff. pro Soc.

§. III.

Vxoris Acquaestus omne sub se comprehendit lucrum in vxorem ex titulo oneroso redundans per (§. 2); pro quo cum praestatio operarum habenda sit, huius vocis significatus lucrum ex actionibus proueniens minime excludit. Actiones autem nostrae sunt vel obsequiales vel minus 1). Hinc *lucrum tam ex actionibus obsequialibus, quam minus obsequialibus, pro acquaesu reputandum venit* 2).

1) BERG. oecon. Jur. L. I. Tit. 3 §. 8.

2) BERL. decif. 224 n. 41, 43.

§. IV.

Bona, quae successione ab intestato nobis obueniunt, ex causa lucratiua possidemus 1), et hinc minime ex titulo oneroso. Hinc apparet, *quod bona, quae vxor beneficio successe-*

successionis ab intestato habet, ipsius acquaesui minime sint annumeranda per §. 2. 2).

- 1) l. unic. C. de Imp. lucr. deser.
- 2) Suppl. in WEHN. Obf. Pract. Voc. Ertrungenschafft.

§. V.

Bona acquisita ex testamento vt heredes ex testatoris liberalitate habemus, et hinc ex causa lucratiua 1). E. ex his et §. 2 constar, *ea acquaesui complexui nullo iure adscribi posse* 2).

- 1) l. d. C.
- 2) WEHN. alleg. loc.

§. VI.

Bona, quae legati vel fideicommissi iure ad vxorem delabuntur, minime ex titulo oneroso descendunt 1), et ex hac ratione quoque ea *ad acquaesum non referenda sunt* 2).

- 1) OLDEND. act. Class. 3 Intr. n. 3.
- 2) l. 9 ff. pr. Soc.

§. VII.

Cum notissimum sit, quod omnis successio fit vel a testato vel ab intestato 1) vi §§. 4, 5, 6 asserimus: *Bona ex successione prouenientia huc non spectare* 2).

- 1) pr. Inst. de hered. qu. ab Int.
- 2) BES. Thef. Pract. voc. Stungen und Gewonnen.

§. VIII.

Constat, vt ego equidem puto, quod bona donatione nobis obuientia, ex liberalitate donatoris proficiscantur 1), et hinc donatio pro causa lucratiua erit habenda. *Bona igitur vxori donata non sub eius acquaesu comprehensa* §. 2. 2).

- 1) pr. ff. de Don.
- 2) l. 9 ff. pr. Soc.

§. IX.

Vxoris actiones ab imperio mariti dependentes hic exigendi ius habet, et consequenter eas coniux marito debet; actionum autem eiusmodi emolumenta marito cedere, nullus

nullus dubitabit 1). Hinc prona fluit consequentia:
Quod acquaeftus vxoris actionum ab imperio mariti dependen-
tium marito relinquendus fit 2).

1) l. 3, 4 ff. de Op. Serv.

2) pr. Inst. per qu. perf. cuique acqu.

§. X.

Mulier intuitu actionum non dependentium ab impe-
rio mariti, sui iuris est nulloque iuris vinculo illi tenetur,
et proinde actiones eiusmodi ab ipsius dependent arbitrio,
atque maritus circa eas nullum ius allegare valet. Pro-
pter deficiens igitur ius, *acquaeftum vxoris ex actionibus*
ipfius liberis prouenientem sibi minime vindicare poterit ma-
ritus 1).

Propositiones hisce duobus §§. contentas instar axiomatum
sine probatione assumere potuiffem, cum earum veritas
ad confusas imperii atque libertatis notiones attendendo
obuia fit; libuit tamen nihilominus earum allegare ratio-
nes, quia pro principiis eas in feqq. adhibitori sumus in
decidendis dominii quaestionibus circa vxorum acquae-
ftum, quo euidentior assertorum fit veritas.

1) §. 5 Inst. per qu. perf. cuique acqu.

§. XI.

Vi §§. 9, 10 patet: *quod acquaeftus obfequialium vxoris*
actionum marito, minus obfequialium autem vxori cedit 1);
actiones enim, quas alter vi imperii exigendi ius habet, *ob-*
fequialium nomine veniunt.

1) BERL. dec. 224 n. 33 feqq. MEN. l. 3 pr. 51 n. 32, 33.

§. XII.

Naturam matrimonii ad examen reuocantes atque eam
ita diiudicantes, vt moderna iuris principia id requirunt,
inuenimus, eam ita se habere, vt consensus ad eius suffi-
ciat perfectionem 1), eaque est ratio, cur illud in contra-
ctuum consensualium numerum retulerint, eundemque
cum his illi adscripserint effectum 2), qui in eo consistit,
vt

vt

vt obligationum atque iurium termini ex consensu sint determinandi, hicque contractui det legem 3). Obligatio itaque vxoris vltra id, in quod sub initium matrimonii consensit, minime erit extendenda, id quod est educatio sobolis (procreationem praetermittimus, quia fini nostro nil inseruit) vt ex matrimonii clarum est notione 4). Nunc vero constat, quod mariti imperium in exactione huius obligationis ab vxore consistat 5). Hinc patet: *Quod imperium mariti ex matrimonio descendens, vltra sobolis educationem extendi nequeat.*

Ex iis, quae hoc §. in medium protulimus, apparet asserti veritas §. 1 contenti, societatis nimirum coniugalis, vt apud nos obtinet, naturam coincidere cum principiis Iuris Naturalis. Ex principiis enim iuris naturalis apparet, quod sociorum iura atque obligationes ex fine sociorum paciscendum communi distincte sint explicanda 6); hinc idem in societate coniugali speciali obtinere arbitror, cuius finis praeter procreationem liberorum, eorum est educatio, et consequenter ad ea sibi inuicem sunt obligati, quae ad eiusmodi finem necessaria sunt 7): Aequè igitur ac iure Ciuili obligatio vxoris vltra coniugii finem haut est extendenda; hinc quoque iis, qui marito in statu naturali imperium in vxorem concedunt, illud in eo ponunt, quod maritus ius habeat determinandi, ea quae intuitu finis huius societatis bona sunt, quaeque minus 8). Distincta limitum imperii mariti in vxorem explicatio a nobis in praesenti suscepta quam maxime necessaria, ex ratione, quia his intellectis simul liquet, quatenus vxor marito acquirat, quatenus autem minus, vt vi §§. 9, 10 facile est intellectu.

1) l. 30 ff. de div. reg. Iur. C. 14 X. de sponf.

2) BRVN. Ius Eccl. L. II. c. 16 §. 1. STRYCK ad h. l.

3) l. 23 ff. d. t. 4) TIT. Ius Priu. L. VI. c. 2 §. 1.

5) LAVT. Comp. dig. L. 22 T. 2. 6) KOEHL. Ius Soc. Spec. I. §. 66.

7) KOEHL. d. l. Spec. II. §. 186, 187 8) ILL. WOLFF. Pol. §. 52 et 53.

§. XIII.

Praeter societatem coniugalem alia adhuc est, in qua vxor cum marito degit, familia nimirum, quae societas quaedam est composita ex coniugali, paterna, atque herili 1), quae ex harum simplicium connexionem oritur, qui nexus in eo consistit, vt vna alterius promotionem adiuuet 2), et exinde singuli hi fines ad existentiam quam felicissime perducantur, bonumque familiae commune obtineatur. Huius societatis caput est maritus, atque paterfamilias dicitur, ex ratione, quia simplicium, ex quibus haec composita suboritur, praecipua est persona, vt constat 3). Ex hisce videmus, potestati, quae in simplicibus adest, accedere facultatem, eas ita connectendi, vt vna alteri sit adiumento. Imperium autem simplicium educationem liberorum §. 12 4) atque praestationem operarum promissarum 5) minime excedit. Hinc imperium patrisfamilias in eo consistit: vt facultate gaudeat, relationem supra allegatam plenius determinandi 6), et *hinc quoque matrisfamilias ea praescribendi, quae bonum familiae commune ab ea exigat* 7).

Non equidem nego, quod per pacta dotalia adiecta vxor se arctiori vinculo obligare possit, sed ea ad nos in praesenti non pertinent, ista solummodo considerantes, ad quae vxor ex fine societatum marito tenetur, in quibus cum eo degit.

1) l. 195 ff. de V. S. §. 2.

2) TIT. Ius Priu. L. VI. c. 14 §. 1.

3) d. l. ff.

4) TIT. all. l. L. VI. c. 10.

5) BARB. Axiom. Voc. Seruitus §. 17, 18.

6) Cel. SCHIERSCHM. El. Iur. l. 1 t. 7 §. 19.

7) LAVT. Comp. ff. L. I. t. 6.

§. XIV.

Ex iis, quae §§. 12, 13 adduximus, satis clarum est, actiones vxoris obsequiales in sobolis educatione atque bono fami-

familiae communi terminari: quod si igitur in earum numero quaedam obueniant, quibus aliquid acquiri posset, tunc eiusmodi acquæstus ad maritum spectabit per §. II. Huc enim, vt quidem puto, referenda ea, quæ vxor actionibus suis muliebribus comparat, quæque necessaria sunt ad liberorum et familiae bonum sustinendum 1). Intelligitur quoque porro ex hisce, quod maritus vi imperii sui ab vxore exigere valeat, vt ipsius auspiciis rei prospiciat oeconomicæ, eamque in ipsius administraret vtilitatem 2).

Omnis ergo eiusmodi acquæstus à marito vindicari poterit.

Haec omnia nobis satis superque persuadent: quod ea, quæ vxor nendo, texendo et aliis huius generis actionibus ad amicum necessaria, comparat, conferre teneatur, citra earum rerum pretii solutionem. Idem et obtinebit in casu lucri prouenientis ex rerum mariti oeconomicarum administratione; quod si enim maritus prædia habeat, quæ vxor administravit, ex hacque cura fructus proueniant, illi erunt mariti.

1) BERL. decis. 224 n. 42.

2) ADR. BEIER de domest. Opif. n. 172.

§. XV.

Attenti ad ea, quæ liberorum educatio, vt et bonum familiae commune exigunt, statim animaduertimus, quod bonorum comparisonem quam maxime habeant necessariam; patet ergo vi §§. 12, 13, quod vxor ad eiusmodi onera ferenda pro parte sua sit obligata. Quod si autem vxorum perpendimus conditionem, eam talem inuenimus, vt inde credere adducamur, eas ad bonorum acquisitionem vtplurimum esse incapaces 1). Hinc aut onera a solo sunt ferenda marito, aut vxor alia ratione hanc obligationem adimplere debet: in priori casu certe nimis dura redderetur mariti conditio; hinc Ius Civile alium modum, quo vxor officio suo satisfacit, dotis nimirum illationem determinauit 2). In vxore igitur dotata cessat obligatio,

bona acquirendi, onerum matrimonii ferendorum gratia. Sed quaeritur potro, quid in vxore indotata obtinere debeat? (quotidiana enim nos docet experientia, non omnes vxores dotem marito conferre). Duo sese hic nobis offerunt casus, aut enim dotem sibi stipulari curauit maritus, aut non: vltimum casum in praesenti §. tantum sumus explicaturi. Per antecedentia patet, quod dotis illatio de Iure Ciuili modus sit, ex parte vxorum sese liberandi ab oneribus matrimonii ferendis, cum istae alia ratione hac in parte officii sui partes adimplere haut possint. Quod si igitur maritus dotis constitutionem haut vrgeat, huic iuri tacite renunciaffe censendus est, illudque exinde perit 3). Ex hisce nunc statuimus: *Quod vxor dotata immunis sit ab obligatione bona acquirendi: Indotata veso dotem minus promissa vtplurimum.*

Haut absque ratione indotatam haut indistincte liberamus ab hoc onere; praesumptionibus enim nititur assertio, quaeque contrarium licet haut ordinarie admittunt. Casus enim etiam obuui sunt, quibus docemur, quod haut semper in vxoribus exulet acquirendi bona capacitas: quod si de hac marito ante initum matrimonium constet, tunc quoque asseri poterit, maritum respectu eius nullam exegisse dotem. Exemplum adesse puto in hominibus inferioris conditionis, qui talem vtplurimum bona acquirendi modum habent, in quo exercendo et vxorum diligentia idem valet ac maritorum; exinde quoque in praxi obtinere arbitror, vxores, vt maritis suis in acquirendo auxilio sint, in casu denegationis cogi posse: id quod in opificibus obtinebit, cum licet et quandam afferant dotem, intuitu tamen onerum ferendorum exigua admodum est vtplurimum; ea igitur suadent, vt circumstantiae, quae sese in casibus singularibus offerunt, probe ponderentur.

1) MEN. l. 3 pr. 51 n. 4.

2) l. 20 C. de Jur. dot.

3) l. 14, 39 ff. de Aedil. Ed.

§. XVI.

In decisione quaestionis, vtrum vxor marito teneatur bona acquirere onera coniugii ferendi gratia, vnus adhuc restat casus, a nobis diiudicandus, is nimirum, quo maritus quidem fuit promissa, minime autem soluta. Ex antecedentibus b. L. repetat, quod ius Ciuile vxori obligationem, onera simul cum marito ferendi, minime remiserit, sed potius hunc in finem dotis determinauerit illationem §. 15, licet marito haut interdixerit, ipso volente ea sola in se suscipere, dum matrimonium quoque sine dote esse possit 1). Ea accuratius considerando animaduertimus, praesenti in casu nullum adesse fundamentum, quo asseri possit vxoris immunitas ab huius generis oneribus, cum ob factam marito dotis illationis promissionem, nulla tacita ipsius adsit remissio. Exinde non video: *Cur vxor eiusmodi in casu non possit obligari ad acquisitionem bonorum* 2).

Non opus esse duco longius differere, de quantitate bonorum ab vxore conferendorum; earum enim certe acquaeustus haut tantus erit, vt onera matrimonii excedat, vltra enim vi §§. 12, 13 non tenetur: quod si vero casus eiusmodi existat rarissimus, tunc is arbitrio iudicis erit committendus ex ratione, quia legis vniuersalis decisio hic minime ex possibilium (sit venia vocabulo barbaro) erit numero 3). Matrimonii enim onera modo maiora, modo minora sunt, pro diuersitate conditionis mariti, vt et pro numero sociorum matrimonii, neque non familiae. Interim, quia etiam in his, quae arbitrio committuntur iudicum, aequitas haut venit negligenda 4), iudex nunquam acquaeustus partem ab vxore contribuendam conferendis a marito aequalem pronuntiabit. Huius aequitatis haec est ratio, quia vxores, partim in generatione liberorum, partim in illorum educatione, quodsi illos praecipue ipsae lactent, plus operis impendunt, quam maritus. Hoc loco adhuc obseruandum, quod maritus vxorem exinde minime ad vulgares operas, quaeque infra ipsius sunt dignitatem, possit compellere;

pellere; obligatio etenim semper praestruit actiones salua
 existimatione nostra possibiles, minimeque moraliter im-
 possibiles admittit 5).

- 1) l. 28 ff. de Rel. et sumt. fun. 2) GAIL. L. II. Obs. 87. 3) l. 12 ff. de Leg.
 4) MEN. de Arbitr. Iud. Qu. 51 n. 7. 5) l. 35 §. 1 ff. de V. O.

§. XVII.

Cum bona acquirendi gratia actiones ab vxoribus ma-
 ritus exigere haut valeat per §. 15; eiusmodi vero actiones
 ex lucri intentione exhibeantur, apparet: *Actiones vxoris,*
quarum finis est lucri perceptio, minus obsequialibus annume-
randas esse §. 11, hinc illis vxor sibi acquirit. Per ea autem,
 quae ad §. 15 annotauimus, item et §. 16 explicauimus, simul
 constat, quatenus etiam possint fieri obsequiales.

CARPOVIUS, quiq; ab eius stant partibus 1), in genere,
 quae constante matrimonio industria ac opera licet vxo-
 rum acquiruntur, mariti adscribunt patrimonio; sed ratios,
 quibus suam suffulciunt sententiam, haut tanti sunt
 ponderis, quo mihi consensum possint extorquere. Earum
 prima haec est, quia omnes mulieris actiones essent obse-
 quiales; sed ea statim corrui iis consideratis, quae in pro-
 xime antecedentibus §§. in medium protulimus. Alle-
 gant porro pro huius suae assertionis fundamento, onera
 matrimonii a marito ferenda; sed ad ea attenti, quae §. 15
 dicta sunt, cognoscimus, quam lubricum hoc sit argumen-
 tum. Porro quem nominauimus auctor putat, absurdum
 exinde esse secuturum, vnam nimirum familiam in duas
 abire; sed consequentia adeo destituitur sua, quin potius
 separata eiusmodi honorum possessio legibus haut fuerit
 interdicta 2).

- 1) P. III. Consil. 25 def. 8, 10. 2) l. 8 C. de Pact. conv.

§. XVIII.

Operae artificiales cum ex lucri intentione suscipiantur,
 per §. pr. constat, hisce vxores sibi acquirere 1).

Quodsi ergo vxor perita sit artis pingendi, texendi etc. ha-
 rum actionum quaestum sibi retinere poterit.

- 1) BERL. l. 2 dec. 224 n. 42.

§. XIX.

§. XIX.

Mercaturam facere licitum esse quaestum, nemo, vt ego equidem arbitror, in dubium erit vocaturus¹⁾; hinc per §. 17 patet: *Quod vxor mercatrix sibi, minime vero viro acquirat* 2).

Secus sentientes nobis contrarium minime persuadent, dum existimant, ex omnibus vxoris bonis illatis fructus marito debere, et consequenter quoque earum rerum, quas vxor honeste quaesuit mercaturis faciendis 3). His etenim quoque concessis, paraphernalium emolumentum pro administratione in maritum redundat 4), quae administratio vero hoc in casu deficit. In lege praeterea allegata sermo est de bonis, quae vxor sub initium habuit matrimonii 5).

1) MARQV. de Iur. Merc. l. i c. 7 n. 8.

2) Id. l. c. c. 12 n. 18, 19.

3) CARPZ. Const. all. defin. 10. HEIG. P. I. Qu. 29 n. 12.

4) Land-Recht L. I. A. 31. 5) ZOB. Add. ad h. l.

§. XX.

Vxor haut obligata est marito, bona ipsius industria acquisita huic relinquere §. 15. Quodsi igitur simul cum marito quaedam comparauerit, et hoc in casu, ea sibi vindicandi, ius omnino eam habere arbitror. Porro vero, quia per hypoth. maritus in illorum acquisitione concurrat, ex eodem fundamento, quia nimirum sibi acquirit, ea patrimonio suo adscribere valet. Ex hisce satis apparet, circa horum bonorum appropriationem mariti atque vxoris idem esse ius. Hac ratione commoti statuimus: *Bona communi coniugum industria acquisita fieri communia* 1).

1) BARB. L. 3 C. 44 Ax. 2.

§. XXI.

Vi §. praec. apparet: quod lucra ex communi coniugum industria prouenientia fiant communia, et exinde praesenti in casu communicatio asserenda erit lucri atque quaestus. Eiusmodi autem in casu societas adest 1). Hinc & hoc
in

in casu societas inter coniuges contracta censenda 2), ea-
que facta cum ipso facta, communiter nimirum facta ac-
quisitione, contrahatur 3). Ex hisce sequitur: quod inter
coniuges bona communi industria sibi comparantes tacite con-
tracta sit societas 4).

Tacitam eiusmodi societatem inter coniuges nemo erit in
dubium vocaturus, perpendendo, quod collatio operarum,
sive bonorum, atque perceptio lucri exinde provenientis,
tales sint actus, qui sine nomine et iure societatis intelligi
haut possunt. Ex ea igitur ratione indubie argumentamur
ad societatem ipsam 5). Exemplum est in marito hospiti-
um exercente, ubi vxores non minores fere quam mari-
ti operas conferunt. Quaestio hic simul moueri potest,
vtrum eadem quaestus quantitas cedat vxori, ac marito.
Quod si societatis principiis inhaerere stricte velimus, in-
venimus lucrum vnique coniugum cedens operis siue
bonis collatis esse debere proportionatum 6). Vt autem
id fieri possit, constet, necesse est, quantitas operarum col-
latarum: cum autem eius determinatio vltimum haut
in nostra sita sit potestate; hinc quoque principiis socie-
tatis exacte hoc in casu satisfacere haut poterimus: in-
terim tamen, quia experientia certi efficitur, quod in
casu communiter factae acquisitionis vltimum coniuges
easdem conferant operas, hinc quoque in casu dubio id
erit credendum, et hinc aequaliter diuidenda erunt lucra.
Quodsi tamen contrarium appareat, tunc aliud asseren-
dum fore puto; quia haec autem in facto consistunt, cir-
cumpecti iudicis arbitrio erunt committenda 7). Ex
iisdem allegatis principiis quoque a quibusdam statutum
aquirati conforme habetur, disponens, quod vxori tertia
solummodo aquaestus debeatur pars, cum maritus plus
operae conferat ordinarie 8).

1) COTHORF. ad l. 4 ff. pro Soc. 2) MOZZ. de Contr. p. m. 518 n. 13.

3) MOZZ. d. l. 4) d. l. p. 524 n. II. 5) MEN. l. 3 praef. 56 n. 25.

6) l. 6 l. 29 pr. ff. pro Soc. 7) MEN. proem. n. 3, 4 de arb. Iud.

8) ESPACH. ad Carpz. S. 3 consil. 25 d. 9.

§. XXII.

Quodsi coniuges communi sua industria bona sibi comparauerint, tunc sociorum iura in illis veniunt concipienda per §. 21. Constat autem porro, quod societatis proprietatis sit, vt in sociis adsit lucrum percipiendi intentio 1). Hinc patet, cur et praesenti in casu eiusmodi requiratur coniugum finis 2).

1) l. 5 §. 2 ff. pro Soc.

2) l. 32 §. 24 de Don. int. Vir. & Vxor.

§. XXIII.

Quaeritur, utrum vxor, marito mercatori in mercaturae exercitio auxilium exhibens, lucri prouenientis particeps fiat, an non? Constat per §. 21, quod eo in casu, si vxor simul cum marito bona acquirat, eaque fiant communia, societas necessario inter ipsos sit concipienda. Quodsi igitur ex aequa parte lucri particeps velit fieri, pro socia mercatrice esset habenda, id quod cum ex inscriptione librorum, litterarum intitulatione, obligatione, receptione, solutione &c. communi nomine facta concludatur 1), fieri ex hisce poterit quaestionis decisio, eritque affirmanda, vbi haec adsunt; neganda autem, vbi haec deficiunt.

Cum vxor minus obligata sit marito ad eiusmodi auxilium §. 10, 19, vt sibi nihilominus salarium quoddam maritus stipuletur, curare poterit.

1) CARPZ. L. V. Resp. 20. MARQV. de Iur. Merc. l. 2 c. II n. 4 seqq.

§. XXIV.

Quod si vxor marito emat pecunia, in decisione quaestionis, utrum res emta ad illam spectet, an potius ad hunc? distinguendum erit, utrum suo, an mariti emerit nomine; priori casu ad vxoris, posteriori autem ad mariti accedet dominium 1). Ratio haec est: Leges volunt, vt ius, ex contractibus descendens, ad eum spectet, cuius nomine contractus fuit celebratus 2), et hinc acquirenti suo nomine, aliena licet pecunia, adscribunt rei acquisite dominium.

1) L. 6 C. Si quis alt. vel sibi.

2) l. 1, l. 8 C. d. t.

§. XXV.

Vxor per antecedentia ius habet, acquactum, prouenientem

C

entem ex actionibus suis, et quidem minus obsequialibus, sibi retinendi, §. 11: constat porro, quod fauori, pro nobis introducto, valide renunciare possimus 1), nisi specialis id prohibeat dispositio 2). Hinc & *facultas renunciandi, acquaesui actionum minus obsequialium, vxori minime denegari poterit*, nulla obstante speciali dispositione. 3).

Probe mihi quidem constat, donationem inter coniuges esse legibus Ciuilibus interdictam 4): Sed quum ex fine huius dispositionis ea ab ipso legislatore ad casus sit restricta, quibus donatione deterior nostra redditur conditio 5). Hac lege igitur non obstante vera manet assertio, Dissertationis termini haut excedendi nobis impedimento sunt, quo minus vberiori calamo possimus explicare, quid circa hanc renunciationem sit obseruandum. Plura de hac materia lecturus euoluat allegatum tractatum HARPPRECHTII.

1) l. 51 C. de Episc. 2) BRVN. ad l. 29 C. de pact. 3) HARPPR. de Ren. Acqu. Coni. 4) l. 1 ff. de don. int. Vir. et Vxor. 5) L. 5 §. 13 d. t.

§. XXVI.

Actionum minus obsequialium emolumentum vxoribus cedere, ex §. 11 et seqq. satis superque cognouimus: Spes autem eiusmodi lucri vxores facile inducere poterit, vt omne consumant tempus in acquirendis sibi bonis, vtpote quae vtplurimum auaritia sunt ardenti, ac officia sua erga maritum negligant, ex qua deinde neglectione maritus in re sua domestica quam maximis afficeretur damnis. Id quod vero contra iuris sanioris esset principia, cum nemo alterius damno locupletior fieri debeat 1). Exinde erit asserendum: *Quod vxor damna, sua acquisitione marito illata, reparare sit obstricta* 2).

1) L. 14 ff. de Cond. Indeb. 2) MOZZ. de Contr. t. de Soc. n. 12.

§. XXVII.

Vxor damna afferens marito sibi acquirendo tenetur, ea reparare per §. pr. Ponamus igitur, quod ea ex pecunia mariti sibi quaedam comparauerit, tunc, quia ea sibi acquirit per §. 24, ablatione pecuniae mariti dimiuit opes, atque consequenter illum damno quodam afficit; erit igitur ad illius reparationem obligata, id quod cum restitutione

tionem fiat ablatae pecuniae, sequitur, *quod maritus ius habeat, ab vxore, sua acquirente pecunia, illam ab ea exigendi* 1).

1) L. 6 C. Si quis alt. vel. §. 30.

§. XXVIII.

Quod si vxor, vt bona sibi acquirat, actiones eiusmodi susciperet, quae salua mariti existimatione et ipsius dignitate, in qua degit, admitti nequeunt, famam atque existimationem ipsius diminueret, et consequenter illum laederet; vxorum vero acquisitio ab laesione immunis esse debeat: Hinc fluit: *Quod maritus possit vxori interdicere, actiones existimationi suae contrarias lucri causa alias editas.*

Ita si maritus eminentiori gaudeat dignitatis gradu, vxor autem velit cauponam instituere, maritus illud prohibere potest. In caeteris autem casibus, vbi nullum mariti subest praedictum, neque vllum ius prohibendi illi adscribi posse nullum dubitabit.

§. XXIX.

Ex §. II percepinus, quod ea bona, quae vxor citra respectum ad obsequiales operas sibi comparauit, ad illius spectent patrimonium. Ex quibus simul liquet, quod ab ipsius dependeat arbitrio, vtrum iis dotem augere velit 1), an non; *illo casu dotalium numero* 2), *hoc vero in casu paraphernalibus adscribenda veniunt* 3).

1) L. 19 C. de don. propt. nupt. 2) L. 26 §. 2 ff. de pact. dot.

3) L. 8 C. de Pact. Conv.

§. XXX.

Vxores ordinarie ab eiusmodi abstinent operis, illarumque sunt ignarae, quibus in bonorum acquisitione opus habemus, vt quotidiana nos docet vitae consuetudo; ex ea igitur ratione bonorum comparatio in ipsarum raro sita est potestate, et cum insimul haut industriales praesumantur 1), ea haut ordinarie adest. Maritus autem necessario tali adornatus esse debet industria, cum ad ipsius spectet officium per §§. 15, 16. Hinc apparet, quod ordinarie maritus, minime vero vxor, bona acquirat. Cum vero porro constet, ea, quae ordinarie eueniunt, esse praesumenda 2),

fatis superque exinde quis erit intellecturus: *Quod bona, constante matrimonio acquisita, praesumuntur, comparata mariti industria* 3).

1) MEN. L. 3 praef. 51 n. 4. 2) HEIN. Elem. I. C. P. IV. §. 117.

3) WEHN. Obf. Pr. Voc. Krause Würfel.

§. XXXI.

Ex §. pr. intelleximus, quod acquisitio bonorum in vxoribus minime praesumatur, quodsi porro eae haut aliunde bonis sint instructae, ea siue donationis titulo habeat necesse est, siue illicito plane modo. Ponamus nunc casum, quod vxor bona quaedam acquisiuerit, minime autem constet, vnde habeat ea, quibus huius acquisitionis intuitu opus habuit; tunc credamus necesse est, ea siue donationis ope, siue illicito modo, aut ex bonis mariti, in vxorem redundasse. Quod ad donationem attinet, illa haut erit praesumenda, quotiescunque alia sumi poterit coniectura 1), imo ea inhoneste factae donationis aliquam induceret suspicionem 2); hinc apparet, quod, nisi turpitudinis atque delicti induci debeat praesumptio, ex bonis mariti factam fuisse acquisitionem erit existimandum. Quum autem porro Leges recte asserant, quod omnis delicti evitanda sit praesumptio 3): Hinc quoque hac commotus ratione Legislator voluit, vt hoc in casu potius asseramus: *Bona ab vxore, opibus aliunde haut instructa, ex mariti patrimonio fuisse acquisita praesumuntur* 4).

1) MENOCH. de Arbitr. iudic. quaest. L. 2 cas. 88.

2) PLAVT. in Cassina. 3) L. 51 ff. pro Socio.

4) L. 51 ff. de donat. int. Vir. et Vxor l. 6 C. eodem.

§. XXXII.

Ratio, qua commotus legislator disposuit, vt vxor acquirens praesumatur ex bonis mariti acquirere, fuit turpis quae-
stus suspicio §. pr. cum, quod aliunde habeat bona ad hunc
finem necessaria, minime credi possit; eiusmodi dispositio-
nis causa in casu obtinere arbitror, vbi vxor bonis aliunde
minime instructa, exinde quoque hanc adiecimus determi-
nationem; aliam autem dum huic substituimus, atque
poni-

ponimus, quod constet, quod vxor bonis fuerit instructa; tunc dispositionis huius ratio cessabit, vt quilibet facili erit intellecturus negotio: nunc autem probe constat, quod cessante legis ratione, ipsius pereat vigor 1), hinc aliud nunc erit statuendum, nimirum: *Quod vxor, de qua constat, quod bonis fuerit haut destituta, minime ex bonis praesumatur acquisuisse mariti, sed potius propriis 2).*

Hoc in casu alia redivit causa, quae facit, vt aliud obtineat, haec nimirum: quod pecunia soluta soluentis fuisse credatur 3). Ex hisce, quae hoc in medium protulimus §, clarum est atque perspicuum, quod in casibus obuenientibus, eorumque decisione, ad vxoris sit attendendum conditionem, vtrum nimirum bonis acquisitionis tempore fuerit instructa, annon; quodsi prius, tunc praesumptio haec obtinebit, exinde si constet, mulierem fuisse diuitem atque viro nupsisse pauperi, item a consanguineo accepisse, et sic porro a praesumptione §, praec. allata erit immunis 4). Quodsi vero illud haut certum, sed potius adhuc dubium sit, tunc quoque ea omnia non ereduntur, dum neque bonorum acquisitionis, neque eorum illatio, tanquam res facti, praesumptionibus sint annumerandae.

- 1) TIT. I. PII. L. 1 C. 17. §. 27. 2) PETR. DVEN. Reg. Iur. Voc. Vxor.
3) l. 2 C. pro Soc. 4) RICHT. Conf. 186 vol. 2.

§. XXXIII.

Ex §. 31 cognouimus, praesumptionem ibi explicatam turpis quaestus suspicionem euitandi causa fuisse introductam, hac ergo cessante haec simul cessabit praesumptio 1). Ponamus igitur casum, quod mulier sit perita artificii cuiusdam, insimulque eiusmodi exhibeat diligentiam, vt verisimiliter exinde bona sibi comparauerit; tunc huius legis dispositio robur suum amittet, exinde sum persuasissimus: *Mulierem ita industriosam vt verisimile sit, eam bona sibi comparasse, non praesumi ex bonis acquisuisse mariti 2).*

Casus adest in muliere obstetrice, item quodsi artificium quoddam cognitum illi sit.

- 1) l. 6 §. 2 de Iur. Patron. 2) MYNS. obs. 92 Cent. 2.

§. XXXIV.

Vxor bona sibi sola possidens cum animo domini, hac sua possessione immunis redditur a demonstratione, vnde ea habeat 1), dum maritus contrarium allegans probare potius sit obligatus, ea sua esse; ob cessantem rationem ergo legis 2) hoc in casu *pro muliere militabit praesumptio* 3).

1) l. 14 ff. de prob. 2) l. 51 ff. de don. int. Vir. et Vxor.

3) MEN. L. 3 pr. 51 n. 44. REIH. Thes. Iur. Voc. Vxor. n. 10.

§. XXXV.

Quodsi vxor bona simul cum marito possideat, dubium est, vtrum ea mariti nomine, an suo potius possideat, et ad cuius ea spectent dominium, ex §. 30 vero satis patet, quod bona in casu dubio mariti esse praesumantur: *bona ergo, quae vxor simul cum marito possidet, ipsius esse, minime praesumitur* 1).

1) MEN. l. c. n. 45.

§. XXXVI.

Ex §§. 34, 35 liquet: quod bona ciuilitate possidens 1) non praesumatur ex bonis mariti acquisiuisse vxor, ea vero naturaliter possidens 2) omnino.

1) D. CRAM. diss. de Imposs. poss. in diem Trad. Symb. 31. 2) l. c. §. 30.

§. XXXVII.

Quodsi ea, quae a §. 35 seqq. explicauimus, attentam mentem erimus consideraturi, inueniemus, praesumptiones ibi recensitas eiusmodi generis esse, quae auctoritate legum sunt munitae, atque tamdiu pro veritate habentur ciuili, donec de alio constet: cum autem haec praesumptionis iuris constituant notas 1); hinc patet, quod *praesumptiones antecedentibus enumeratae pro praesumptionibus iuris sint habendae* 2).

1) MEN. de pr. l. 1 qu. 4. 2) l. c. l. 5 pr. 51 n. 2.

§. XXXVIII.

Quodsi mulier asserat, bona a se fuisse acquisita, ipsius assertio praesumptioni contrariatur per §. 30, et quidem iuris per §. 31, quae cum probationem contrarii admittat 1), eamque illi iniungat, contra quem militat 2), patet: *Quod mulier, dicens bona a se fuisse comparata, id probare possit ac debeat* 3).

1) EVERARD.

- 1) EVERARD. Loc. Arg. Leg. a Verif. n. 19.
 2) FACIAN. de Prob. L. I. C. VIII. 3) BERG. P. I. Resp. 91.

§. XXXIX.

Ratio, quae mouit legislatorem, vt introduceret praesumptionem §. 30 contentam, erat euitanda turpis quaestus suspicio, quae vtplurimum oriretur, quando quouis in casu demonstrari debeat, vnde bona ad vxorem peruenerint; ex his simul liquet, omnem eiusmodi probationem reprobari a legibus, quae in turpi est fundata facto: *Mulier ergo probaturae, bona a se fuisse comparata, in hac sua probatione, turpe factum allegare, haut permissum 1).*

Generalia probationis principia idem volunt; iis enim conuenienter nulla probatio cum probantis turpitudine coniuncta in foro potest admitti 2).

- 1) L. 6 C. de Don. int. Vir. et Vxor.
 2) L. 5 C. de Seru. pign. dat. L. 30 C. de Transact.

§. XI.

Quodsi mulier legitime probauerit, quod bonis fuerit instructa tunc, quum fuerit facta ab ea acquisitio, tunc constat, mulierem acquirentem haut esse destitutam bonis, id vero cum apparet, praesumptio, ex bonis mariti factam fuisse acquisitionem, cessat per §. 32, consequenter: *Mulier probando, se bonis fuisse instructam acquisitionis tempore, ab ulteriori probatione sese liberat 1).*

Ea est ratio cautelae a quibusdam traditae 2), quod efficere nimirum debeat mulier, vt vnus ex consanguineis sibi det pecuniam quibusdam praesentibus, quam ipsi clam antea dedit, vt inde emat. Sed eiusmodi generis cautelas, nequitias prauorum Aduocatorum annumerandas, minime suaserim.

- 1) MEN. L. 31 pr. 51. 2) CAEP. Cant. 199.

§. XLI.

Quaestio circa hanc probationis materiam moueri potest: vtrum ipse mariti confessione vxor tanquam argumento vti possit? In huius decisione neque affirmantes absolute, neque negantes esse possumus, sed quaedam hic veniunt antea notanda, et exinde determinanda. Probe constat, quod donationes inter virum et vxorem legibus sint prohibita

bitae 1), et exinde negotium, quo eiusmodi inducitur donatio, inualidum est. Nonnus ergo, quod confessio mariti ab ipso fiat animo donandi, tunc pro valida minime haberi poterit, hinc asserunt Doctores, quod confessio mariti acceptae dotis 2), et ob identitatem rationis paraphernalium existentiam 3), omni donandi animo libera esse debeat. Sunt vero bona acquisita vel dotalia, vel paraphernalia §. 31. Hinc videmus: *Quod animus donandi cessare debeat in confessione mariti, bona a muliere fuisse acquisita.*

Exinde apparet, quod maritus suam confessionem reuocare poterit, minimeque exinde quaedam elicienda sit obligatio: quodsi autem maritus diem obiret supremum, antequam id fuerit factum, tunc quodsi quoque animus in eo fuerit donandi, nihilominus valebit; morte enim munita seu potius m. c. facta donatio subsistit 4), et hinc hoc in casu contra heredes argumenti loco esse poterit.

- 1) L. 1 ff. de Don. int. Vir. et Vxor. 2) MEN. L. 3 praef. 12 n. 37.
3) LVDWIGS Conc. Proc. Cap. 5. 4) L. 2 C. de Dot. caut. non num.

§. XLII.

Confessionem a marito, animo factam alios circumueniendi, nullum habere posse valorem, inter omnes constat 1), et exinde aliis ista sua confessione minime poterit quoddam adferre praecedendum. Ex hisce apparet, quod confessio tali animo facta nil poterit efficere, eaque est ratio, cur eius confessio, *bona fuisse acquisita ab vxore, omni carere debeat praesumptione latentis doli.*

Quod hoc in casu contra tertium haec facta confessio nil operari possit, id certum, sed num contra maritum idem sit statuendum, dubito, cum hoc in casu allegatio eiusmodi circumstantiae ipsius turpitudinem aperiret, id quod probanti minime permissum erit 2).

- 1) GAIL. L. 2 Obf. 81. 2) MEN. L. 3 pr. 12 n. 31.

§. XLIII.

Mariti confessio, bona ab vxore fuisse acquisita, si valida esse debet, animi donandi, aliosque circumueniendi, suspicionem nullam iniiciat, necesse est §§. 41, 42.

§. XLIV.

Quodsi lis moneatur de bonis constante matrimonio acquisitis, atque vxor quidem probauerit, bona a se fuisse acquisita, eorum quantitatem autem non expresserit, hincque ex Actis ea minime appareat, tunc in sententia secutura nulla exprimi poterit eorum quantitas, eaque exinde esset minus certa mensura 1): Cum autem sententia, eiusmodi laborans vitio, inutilis sit reputanda, omnique careat rei iudicatae effectu 2), insimul clarum est atque perspicuum: *Quod vxor probans, bona a se fuisse acquisita, eorum quantitatem quoque claram iudici reddere debeat 3).*

- 1) I. 4 C. de Sent. quae sin. cert. 2) I. 3 C. d. t. 3) BERG. Resp. P. I. fol. 30 C.

ULB Halle

3

003 850 080

Sb.

24^e

1741, 28.

DISSERTATIO IVRIDICA INAUGVRALIS
DE
ACQVAESTV VXORVM

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
CONSENSV
PRO LICENTIA
SVMMOS IN VTROQVE IVRE HONORES
RITE CONSEQVENDI

PVBlicAE ERVDITORVM DISQVISITIONI
SISTIT

M. CHRISTIANVS GOTTOFREDVS
WEIDLICHIVS

ADV. IMMATR. SAXON. ET GERAV.

DIE XIV. SEPT. MDCCXXII.

LIPSTAE, LITTERIS GEORGII SAALBACHII.

Constat Constante in Academia Lipsiensi

